

MAL-YHTEISTYÖN JA HALLINNON KEHITTÄMISEN TULEVAISUUSKUVAT

Skenaariotyöpaja

11.3.2015 klo 12.00-16.00

Kuntaliitto, Kuntatalo B 4.15

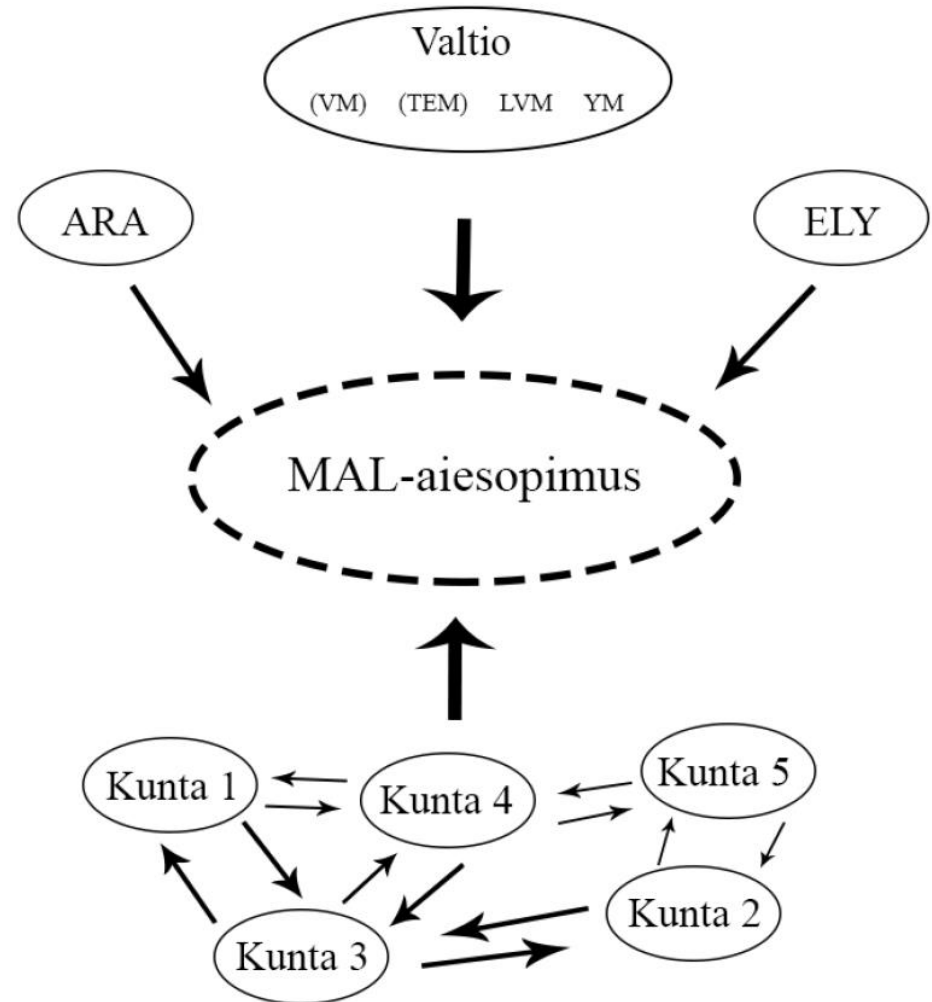
Lähtökohtia suurten kaupunkiseutujen MAL(PE)-yhteistyön taustalla

- Näkemys suurista kaupunkiseuduista Suomen **taloudellisen kilpailukyvyn moottoreina** globaalissa kilpailussa investoinneista -> **Kaupunkiseutujen strategisen suunnittelun tukeminen** niiden kilpailukyvyn edistämiseksi, missä olennaisena tekijänä on **toimiva yhdyskuntarakenne**.
- Näkemys kaupunkiseutujen **kuntarajat ylittävästä seutuistumiskehityksestä** työ- ja asiointimatkojen sekä asunto-, kaupan ja toimitilamarkkinoiden osalta -> **Seudullisen yhdyskuntarakenteen toimivuuden parantaminen** maankäyttöä, asumista ja liikennettä yhteensovittamalla.
- Näkemys kaupunkiseutujen **kuntien taipumuksesta sortua keskinäiseen nollasummapeliin asukkaista ja investoinneista** seudullisen strategisuuden kustannuksella -> **Valtion suora väliintulo kuntatasolle**, jossa sen omat seudulle kohdennettavat investoinnit MAL-sektoreilla (erit. liikennehankkeissa) pyritään ehdollistamaan seudun kuntien yhteisille strategisille linjauksille. Tämän ehdollistamisen muodoksi on kehitetty **MAL(PE)-aiesopimus**.

Hallinnollisia haasteita: institutionaalinen epäselvyys (1)

MAL(PE)-aiesopimusmenettelyn taustalla on suurten kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteiden toimivuuden strateginen edistäminen niiden globaalin kilpailukyvyn parantamiseksi. **Institutionaalista epäselvyyttä** (Hajer) tässä aiheuttavat erityisesti seuraavat seikat:

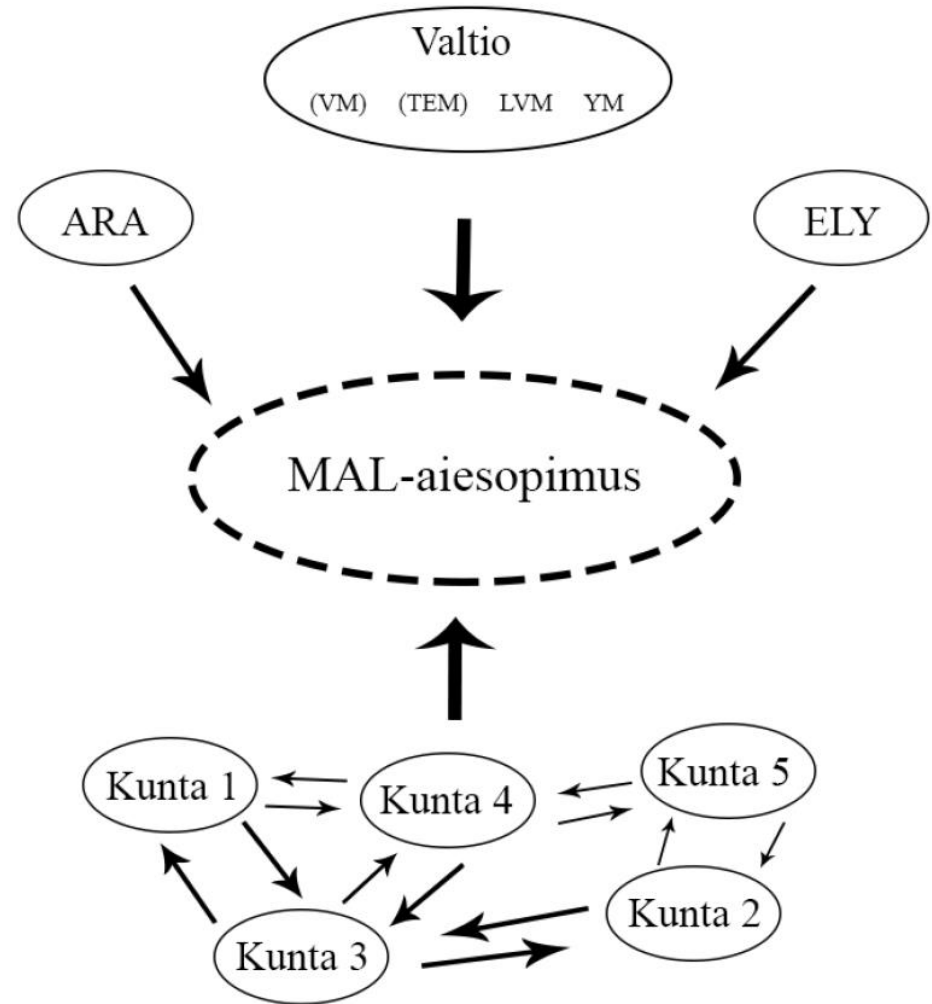
1. Kaupunkiseudut eivät ole institutionalisoituja poliittisia toimijoita, vaan **valtion ja kunnan institutionaalisten tasojen välissä**, jolloin se, jonka toimintaa on tarkoitus edistää, ei itse ole institutionalisoitu poliittinen toimija.
2. Kaupunkiseutujen kilpailukykyä ei voida edistää vain valtion ja kuntien (julkisen sektorin) omin toimin vaan tarvitaan **yksityisen sektorin toimijoiden** (jotka usein ovat globaaleja toimijoita) **investointeja**.

Tuominen 2015

Hallinnollisia haasteita: institutionaalinen epäselvyys (2)

3. Tässä julkis-yksityisessä seudullisen kilpailukyvyyn edistämiseksi syntyy **'uusien politiikan tiloj'**, jotka eivät istu perinteisiin julkishallinnon mekanismeihin, joihin julkisen vallankäytön legitimaatio nojautuu. Siten näissä uusissa politiikan tiloissa käytetään valtaa, jonka **legitimaatio on epäselvä**.
4. Maankäytön, asumisen ja liikenteen integroinnissa **joudutaan ylittämään sektorikohtaisia juridis-hallinnollisia ja asiantuntijuuden raja-aitoja** sekä valtion että kuntien tasolla.

Tuominen 2015

'Grand challenges'

- Segregaation voimistuminen
- Lisääntyvä maahanmuutto ja monikulttuuristuminen
- Ikääntyminen
- Julkisen talouden liikkumavaran supistuminen (kestävyysvaje)
- Kuntien taloudellinen erilaistuminen
- Alueellisen polarisaation kiihtyminen
- Työvoiman liikkuvuuden kiihtyminen
- Markkinoiden kansainvälistymisen voimistuminen
- Sähköisten palveluiden ja osallistumismuotojen kehittyminen
- Palvelutuotannon monimuotoistuminen (ml. kysyntälähtöisyys ja 'coproduction') ja laaja-alaistuminen
- Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen ja ao. kansainvälisten sitoumusten kiristyminen
- Kaupunkiseutujen erilaistuminen osaamiskeskittymänä (mm. yliopistojen profiloituminen)

-> **Fiksu kasvu, strateginen adaptiivisuus ja resurssivastuullisuus**

Työpajan tehtävä

- Luodata MAL(PE)-yhteistyön kehittämismahdollisuuksia kaupunkiseutujen hallintoa uudistamalla **pitemmällä aikavälillä** ('grand challenges')
- Arvioida tähän liittyen kolmea eri hallintoskenaariota:
 - Metropolimalli
 - Seutukaupunkimalli
 - Kuntayhteistyömalli

-> **Miten eri hallintojärjestelyillä voidaan tukea kaupunkiseutujen fiksua kasvua, strategista adaptiivisuutta ja vastuullisuutta resurssien käytössä?**

MAL-YHTEISTYÖN JA HALLINNON KEHITTÄMISEN TULEVAISUUSKUVAT

Skenaariotyöpajan ohjelma 11.3

- 12.00 **Avaus ja työpajan tavoitteet**
Raine Mäntysalo, Aalto-yliopisto
- 12.15 **MALPE-yhteistyön tulevaisuuden kehittämistarpeet**
*Olli Alho, neuvotteleva virkamies TEM, MAL-
aiesopimusten valtio-osapuolen valmistelutyöryhmä*
- 12.30 **Tulevaisuuden kuntarakenne ja seudulliset
instituutiot MALPE-yhteistyön mahdollistajina**
Arto Koski, erityisasiantuntija, Kuntaliitto
- 12.45 **Kohti rationaalista yhdyskuntasuunnittelua ?**
*Jarmo Vakkuri, professori, Johtamiskorkeakoulu, Tay
Ilari Karppi, professori, Johtamiskorkeakoulu, Tay*
- 13.15 **Kaupunkiseutujen strategisen suunnittelun
kehitysnäkymiä kansainvälisessä perspektiivissä**
Vesa Kanninen, tutkija, YTK, Aalto
- 13.30 **Keskustelu**
- 13.45 **Kahvit**

Työskentelyosio

Miten eri hallintojärjestelyillä voidaan tukea kaupunkiseutujen fiksua kasvua, strategista adaptiivisuutta ja vastuullisuutta resurssien käytössä?

14.00 **Ohjeistus** (*Raine Mäntysalo, Aalto-yliopisto*)

Käsiteltävät teemat

Teema 1. Metropolimalli (*Ilari Karppi, Johtamiskorkeakoulu, Tay*)

Teema 2. Seutukaupunkimalli (*Vesa Kanninen, tutkija, YTK, Aalto*)

Teema 3. Kuntayhteistyömalli (*Pasi-Heikki Rannisto, Synergos, TaY*)

15.10 **Yhteenvetokeskustelu**

16.00 **Tilaisuus päättyy**

TAMPEREEN
YLIOPISTO

JOHTAMISKORKEAKOULU

Työskentelyosio: Miten eri hallintojärjestelyillä voidaan tukea kaupunkiseutujen fiksum kasvua, strategista adaptiivisuutta ja vastuullisuutta resurssien käytössä?

	Fiksu kasvu	Strateginen adaptiivisuus	Resurssi-vastuullisuus
Metropolimalli			
Seutukaupunki-malli			
Kuntayhteistyö-malli			

KAUPUNKISEUDUN TULEVAISUUDEN HALLINTOMALLIN VAIHTOEHDOT

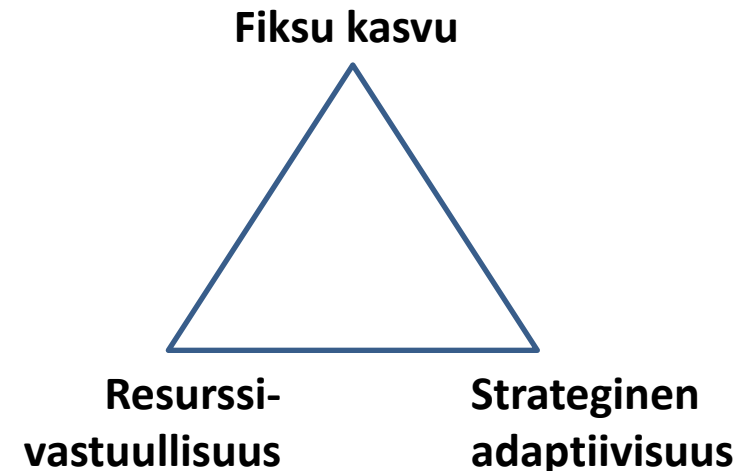
- **Metropolimalli:** *Kaksitasoinen hallinto*, jossa **metropolitaso** vastaisi mm. maankäyttöpolitiikasta, liikennejärjestelmäsuunnittelusta ja toisen asteen koulutuksesta. Metropolin sisällä olisi useita **palvelukuntia**, joiden vastuulla olisi päivähoito, peruskoulu, liikunta ja kulttuuri. Molemmille valittaisiin vaaleilla valtuusto, mutta verotusoikeus olisi metropolilla.
- **Seutukaupunkimalli:** *Yksitasoinen hallinto* koko kaupunkiseudun kattavan kunnan muodossa. Osallisuutta vahvistettaisiin kunnanosa-valtuustoilla.
- **Kuntayhteistyömalli:** Vapaaehtoinen kuntayhteistyö ja sopimuspolitiikka kuntien ja valtion välillä, yksityinen ja kolmas sektori vahvemmin mukaan (investoijat ja toteuttajat mukaan, legitimaation vahvistaminen).

	Fiksu kasvu	Strateginen adaptiivisuus	Resurssi-vastuullisuus
Metropolimalli			
Seutukaupunkimalli			
Kuntayhteistyömalli			

KESTÄVÄN MAL(PE)-TYÖN PERIAATTEET

- **Fiksu kasvu:** Kaupunkiseudun kasvun ohjaaminen perustuu seudulliseen strategisuuteen, jolla edistetään yhdyskuntarakenteen toimivuutta: tiivistetään nykyistä yhdyskuntarakennetta ja ohjataan kasvua joukkoliikennekäytävien varrelle, tuetaan palvelurakenteita ja hallitaan niihin liittyviä investointitarpeita ja –riskejä.
- **Strateginen adaptiivisuus:** Kaupunkiseudun strateginen toiminta yhdistää eri kehitysvaihtoehtojen ennakointia ja visionäärisyyttä niin, että se kykenee reagoimaan tulevaisuuden muutosvoimiin ja hyödyntämään niitä tavoitteisesti yhdyskunta- ja elinkeinorakenteellisia vahvuuksiaan jalostaen.
- **Resurssivastuullisuus:** Kaupunkiseudun julkisia palveluja kehitetään koordinoitusti julkistaloudellista kestävyyttä edistäen ja päällekkäisyyksiä välttäen; elinkeinoelämän edellytyksiä kehitetään seudun sisäistä haitallista kilpailua välttäen; seudullista osaamista tuetaan.

	Fiksu kasvu	Strateginen adaptiivisuus	Resurssivastuullisuus
Metropoli-malli			
Seutu-kaupunki-malli			
Kunta-yhteistyömalli			

Työryhmä 1. **Metropolimalli** (vetäjänä *Ilari Karppi*)

Fläppitaululle:

	Vahvuudet	Heikkoudet
Fiksu kasvu		
Strateginen adaptiivisuus		
Resurssi-vastuullisuus		

Työryhmä 2. **Seutukaupunkiimalli** (vetäjänä *Vesa Kanninen*)

Fläppitaululle:

	Vahvuudet	Heikkoudet
Fiksu kasvu		
Strateginen adaptiivisuus		
Resurssi-vastuullisuus		

Työryhmä 1. **Kuntayhteistyömalli** (vetäjänä *Pasi-Heikki Rannisto*)

Fläppitaululle:

	Vahvuudet	Heikkoudet
Fiksu kasvu		
Strateginen adaptiivisuus		
Resurssi-vastuullisuus		

Ryhmäjako

<p>RYHMÄ 1. (tila C 3.52) METROPOLIMALLI <i>Ryhmän vetäjä</i> <i>Ilari Karppi</i> <i>Kirjaaja Iina Sankala</i></p>	<p>RYHMÄ 2. (tila C 3.53) SEUTUKAUPUNKIMALLI <i>Ryhmän vetäjä</i> <i>Vesa Kanninen</i> <i>Kirjaaja Sari Puustinen</i></p>	<p>RYHMÄ 3. (tila C 3.54) KUNTAYHTEISTYÖMALLI <i>Ryhmän vetäjä</i> <i>Pasi-Heikki Rannisto</i> <i>Kirjaaja Ilona Akkila</i></p>
<p>Alho, Olli Herneoja, Anne Immonen, Mari Laavi, Elina Lammassaari, Jussi Lindén, Jarmo Mattila, Hanna Nurminen, Päivi Puntanen, Sini Virtanen, Jarkko</p>	<p>Hintsanen, Timo Jokinen, Olli Korkiakoski, Pauli Koski, Arto Kurunmäki, Kimmo Lempiäinen, Henna Leskinen, Anne Mäkelä, Kaisa Mäntymäki Sami Rimpiläinen, Anni Vauramo, Saara</p>	<p>Heimo, Jarmo Hytönen, Jonne Kujala, Marketta Kukkonen, Marja Myllärniemi, Katariina Rissanen, Ruut-Maaria Ryöti, Miliza Vakkuri, Jarmo Vikman-Kanerva, Merja Vilkuna, Johanna</p>